

ВОСТАННІЙ час провідні наукові центри України стали виявляти посиленій інтерес до культури Ровенського Полісся взагалі і, зокрема, його фольклорно-етнографічних набутоків.

По-різному це можна мотивувати, однак така зацікавленість у цілому пояснюється тим, що десятиліттями багатий матеріально-духовний пласт нашого краю був недостатньо досліджений. Звідси зрозуміле бажання надолужити згаяне, повернувши фольклору та етнографії Полісся чільне місце в бурхливому сьогоденні. Адже специфічний характер традиційних форм фольклору виявляється у тому, що існує він переважно в усному вигляді, відтак є реальною загрозою його поступового зникнення...

На сторожі наших культурних надбань нині стоїть немало високопрофесійних дослідників. Багато з них зібралось нещодавно в м. Ровно на

сея зберегти спадкоємність поколінь, адже енергійні талановиті випускники повернулись до своїх поселень і стануть там умілими організаторами культурницьких заходів.

Нині студентство Інституту є учасником цікавих фольклорно-етнографічних ансамблів «Горина», «Джерело», «Маланка», які чарували присутніх і в ці дні, це міжвузівська студентська народознавча спілка, що розгортає свою всеохопну діяльність по вивченню історії України, родоводу та етнопедагогіки, фольклору та етнографії, народного музичного інструментарію, народної техніки, інженерії, архітектури тощо.

А ще — підготовча робота по створенню центру Поліссязнавства, який би займався збором і вивченням народних багатств у духовних заповідниках нашого краю — селах Сваричевичі, Крупове, Люхча, десятках інших. Трагічно лише, що майже всіх їх

тему «Проблеми збереження матеріально-духовної культури народу». Для цього в залі спеціально було виставлено рушники, серветки, зразки національного одягу, а ще вишиванки, котрі аж сяяли на учасниках фольклорних ансамблів.

Саме про збереження кращих рис національного вбрання з тривогою говорили М. В. Токар, співробітник Львівського інституту прикладного мистецтва, В. І. Шелест, художник-модельєр, А. М. Українець, науковий працівник Ровенського краєзнавчого музею. Ось деякі фрагменти з їх виступів.

В. М. Токар:

— Народний костюм з побуту практично зник, але його комплекс зберігся і ми не повинні його загубити. Вважаю, що після мови другою національною ознакою є саме костюм. Переконана, що, зокрема, через одяг можна підтвердити гіпотезу про давнє зародження української нації. І це зовсім не XIV—XV століття, як досі трактувалося, а коріння сягає у скіфську добу. На вишиванках — коди нашої історії...

А. М. Українець:

— На фольклорних фестивалях гарно співають, але одяг не витримує ніякої критики. Це — стилізація під сучасність. Подивіться: всі учасниці у вінках, а це ж кричуще порушення народної традиції і моралі, адже заміжня жінка ніколи не носила вінок... Я думаю, що варто заборонити вихід на сцену учасникам, які порушують, спотворюють гармонію національного костюма...

Думки дискусантів розбіглися, але в одному вони погоджувалися — всі: костюмологія як відділ етнографії може багато прояснити в історичних зрізах нашої культури, якби до цього ми завжди ставилися з достатньою увагою.

Іншою лінією обговорення постала розмова про збереження... пісні, власне, неповторності її звучання. На думку професора Наталії Сергіївни Шумаді, сценічний різновид народної пісні змушує до того, щоб було приємно за цим спостерігати. Це вимушений хід — професіональне відтворення. Це трансформація народного мистецтва...

Здається, ніби все правильно. Але роздуми не полишають, коли вислуховуємо гостя Богдана Мартинюка:

— Ми маємо виховувати творців культури чи її відтворювачів? Творець завжди дбає про те, щоб зробити краще. А відтворювач?..

Можливо, тут варто зійтися на тому, що і сценічний тип народного мистецтва і автентичний, себто природний, мають право на існування. Вони можуть взаємопереплітатися, взаємодоповнювати один одного...

Чимало інших важливих питань було піднято на конференції. Це авторство в фольклорі, народна інструментальна музика та її розвиток, традиційний спів як основа підготовки виконавців народних пісень тощо. Добре, що постійним супутником конференції була наша пісня. Своєрідним миротворцем-посередником між запальними протилежними думками виступаючих стала Ульяна Петрівна Кот, народна майстриня і співачка із села Крупового Дубровицького району. Це її пісенні перлини «Роде мій, роде», «Пливуть, пливуть лебедики» стали апофеозом конференції, як і виступи фольклорних студентських ансамблів. Зрештою, як і відвідини нашої святині — музею-заповідника «Козацькі могили»...

При більшості позитивних сторін організації науково-теоретичної конференції варто зробити й окремі зауваження. Раз уже розгорнута робота по створенню центру Поліссязнавства, то для цього, очевидно, необхідно залучити якомога більше знаючих людей. А такі, безумовно, знайдуться і в Ровенському музичному інституті, Дубнівському культурно-освітньому училищі, технікумах, Зрештою, ентузіастів є і серед працівників закладів культури, нашого вчителства. Саме від них великою мірою буде залежати цілеспрямована пропаганда народної творчості на місцях.

І останнє. Треба буде подбати й про консолідацію різноманітних діючих товариств. Адже мають дотичну у напрямках діяльності і товариство «Знання», і Товариство охорони пам'яток історії та культури, і Товариство української мови ім. Тараса Шевченка.

Великі ж бо справи звершуються не окремими сподвижниками, а всією громадою. Тоді лише можна буде з упевненістю сказати, що з духовної скарбниці нашого народу не загубиться жодна коштовна перлина.

М. ДУБОВ.

НА ФОТО: виступає фольклорно-етнографічний ансамбль «Маланка», який чарував майстерністю учасників конференції.

Фото Р. Костока.

ВИТОКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

НОТАТКИ ПРО РЕСПУБЛІКАНСЬКУ НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНУ
КОНФЕРЕНЦІЮ З НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ

республіканську науково-теоретичну конференцію «Проблеми вивчення та пропаганди народної творчості як складової частини української національної культури». Викладачі і студенти інституту культури старанно готувалися до цього своєрідного наукового форуму — заздалегідь поділяли про відрукування тез доповідей учасників, програми конференції, детально продумали організаційні моменти.

Пленарне засідання розпочалося незвичайним зачинком: народний хор вузу виконав віночок українських пісень. Відкриваючи конференцію, про ректор інституту культури, кандидат економічних наук А. В. Григорук сказав: «Пісня — душа народу. Народна пісня — перлина цієї душі. Нема народу, який би не мав тієї перлини. Українська пісня відзначається особливою чарівністю, ліричністю і трагізмом, бо її благословляв народ, бувши віками закований у кайдани. Тому можемо сказати, що саме пісня зберегла нас як народ...».

Високі, заодно стривожені слова і почуття додали відповідного настрою доповідачам: А. І. Литвинчуку, ректору інституту культури, кандидату історичних наук, який виступав з темою «Проблеми вивчення народної творчості у вузах культури»; Н. С. Шумаді, доктору філологічних наук, професору, провідному науковому співробітнику Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР — повідомлення «Участь українського фольклору в сучасній національній культурі».

Такими ж глибокими, науково виваженими були виступи М. О. Зайцева, кандидата філософських наук з УІВГ: «Дослідження української народної творчості — важлива умова реконструкції національної картини світу» і Н. О. Супрун, кандидата мистецтвознавства (інститут культури): «Науково-методологічні принципи дослідження Гнатом Хоткевичем музичного фольклору».

Анатолію Івановичу Литвинчуку було приємно довести до відома присутніх, що його вуз набуває все більшого досвіду в питанні вивчення і пропаганди народної творчості, цьому сприяє недавно відкрита спеціальна кафедра фольклору та народного співу. І молодь тягнеться до цієї справи. А це свідчить про те, що такі вдасться

оповив своїми зловіщими крилами чорнобильський вітер, і хтозна, на які випробування прирік людей, скаламутивши також їх духовні джерела...

Серйозно беручись до таких грядючих справ, натикаєшся і на проблеми, які розв'язуються тільки у виваженому державному підході до них. До прикладу, багато надій покладається всіма на прийняття перспективної Програми розвитку культури в УРСР на період до 2005 року. То — перспектива! Але вже зараз зібрані неопінені пісенні зразки, які майже не використовуються закладами культури, бо нема сучасних способів їх розмноження і передачі туди. Давно на часі створення обласних і республіканських фонотек, звідки все краще йшло б на перекопіювання і поширення через грамзаписи. До речі, жодного такого заводу України не має...

Ще про одну проблему мимоволі заговорили учасники конференції, коли до слова запросили представника української діаспори в Польщі Богдана Мартинюка, лікаря за фахом, але заодно невтомного оберога нашої культури в закордонні. Чому лише через стільки літ ми стали наводити «родинні» контакти зі своїми єдинокровними братами, яких розкидала доля по всіх усюдах?

— Проблеми українців у Польщі складні, — говорить гість, — тому що події після війни розсіяли нас по всіх землях. Ми навіть не знаємо, скільки нас є, бо біля 50 років ніякого перепису населення тут не проводили. Але є ще люди, які дбають про збереження і популяризацію українського мистецтва на польській землі. Зокрема, це учасники відомого й вам хору «Журавлі»...

І для того, щоб більше мати таких сподвижників з-поміж української діаспори, Ровенський інститут культури планує наступного навчального року прийняти на навчання групу українців з Республіки Польща.

Таке ж зацікавлене обговорення, обмін досвідом продовжилися на секційних засіданнях, де вчені, звузивши досліджувані напрями, виробляли спільні рекомендації, що увійшли в заключний документ конференції.

Доброзичливий дискусійний запал зберігся і до наступного, кульмінаційного, дня конференції, коли відбувалася зустріч за «круглим столом» на

